

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁSTĽ STRANÁCH.

Predplatná cena : Na celý rok --- 4 koruny --- hal. Na pol roka --- 2 " --- " Na štvrt' roka... 1 " --- " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Za vydanie zodpovedný JÁN MOLNÁR, pralát	Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.
---	--	--	---

Válečné zasadnutie krajinského zákonodarstva.

Jeho veličenstvo kráľ krajinské zákonodarstvo na 30. novembra svolal ku zasadnutiu. Zasadnutia krajinského zákonodarstva označujú vždy snahy a boje jednotlivých politických stránok, včul ale viacej ako za predošlých válečných zasadnutí snemovne cítiť všestrannú túžbu po pokojnom a pomerne tichom pojednávaní najpotrebnejších predloh. Veď krajine prítomne jednota a sdržovanie sa od zbytočných politických bojov viacej sú potrebné, ako inokedy. Čím viacej ubieha čas, politický život tým viacej príčiny má ku zápasom, tým viacej nespojnosti a protivného smýšľania povstáva v srdciach, a tým viacej práva má opozícia, aby označila svoje stanovisko. Lež ohľadom na terajšie najsúrnejšie potreby krajiny, práve preto najväčšiu príčinu má ku sebazapreniu a ukroteniu svojich, keď aj zcela oprávnených túžieb. Veď to každému známo, že prítomne neni na čase na zodpovednosť fahať za predchádzajúce zapríčinené chyby a že včul, nakoľko len možno, udusiť treba v sebe každú politickú bojaktivnosť. Nachodíme sa totiž ešte vždy uprostred zápasov svetovej vojny. Zo všetkých strán vajú sa nové a ťažké úlohy na krajinu a na pospolitý ľud, ktorým, akokoľvek sú ťažké, zodpovedať môžeme len za cenu pokoja a všeobecnej svornosti.

Pritomne každý, čo miluje svoju vlasť; každý, čo bojí sa o budúcnosť krajiny; každý, komu na srdci ležia záujmy pospolitého ľudu, súčasťní sa chce v zápasoch za kráľa a vlasť.

V takomto čase opozícia nemôže viesť kruté politické boje. Pôjde jedine po tú hranicu, po ktorú, bez ťažkého narušenia vnútorného pokoja, ísť môže.

Kto by túto hranicu prekročil, ten by nezadovážil zadosťučinenie za spáchané chyby, netrestal by tých, čo sa ich dopustili, lež službu preukázal by našim nepriateľom. Z výšky krajinského zákonodarstva znejúce slová čujú aj za hranicami krajiny. Naším nepriateľom preto nesmieme do ruky dať zbraň, nesmieme im zaviať príležitosť, aby oprávnenne mysleli, že u nás miesto úplne sjednoteného obyvateľstva a ľudu krajiny, boje vedeme jedon proti druhému, čím jedine našim nepriateľom prispievajú by sme ku víťazstvu. So všetkým právom možno preto očakávať, že terajšie zasadnutia krajinského zákonodarstva nebudú nadmieru hlučné.

Včul nebude zápasov ku rozhodnutiu nad osudom vlády. Nebudú debatty bez konca, bo terajšia doba nehodí sa k tomu, aby určené bolo, kto je zodpovedný za všetko, čo sa stalo alebo nestalo. Keď toto konštatujeme, robíme to v tom povedomí, že opozícia touto taktikou najvernejšie plní jedine svoju vlasteneckú povinnosť. V terajších válečných zasadnutiach teda nepovedú sa zbytočné boje, predostrené budú ale návrhy a interpellácie a keď aj príde ku vecným debattám, v medziach možnosti urobí sa všetko, čo za daných okolností za krajinu a ľud urobiť môže kresťanská ľudová strana. Nezkladne verne ku svojej zástave a ku svojim zásadám kresťanská ľudová strana pevne stáť bude na čele práce, bo v svojom srdci hlboko cíti túžby a nádeje ľudu. Vyslanci kresťanskej ľudovej strany: Štefan Rakovszky, Geogr Semre-

csányi, Karol Huszár, Ján Bartos, Ján Zelenyák, ako za krajinu a ľud účinnú účasť berú na bojištách, tak aj v terajších válečných zasadnutiach, keď aj múdrou miernosťou, lež odhodlane zastanú záujmy ľudu a verne vyplnia všetky úlohy, ktoré im predpisujú vyslanecké ich povinnosti. S úplnou dôverou chováme sa ku našim vyslancom a s uspokojením hľadíme v ústrety udalostiam budúcnosti. Ako v predošlých válečných zasadnutiach krajinského zákonodarstva, tak aj v terajších dokáže sa nepodvratne, že ľudová strana opravde je a na vždy ostane stranou kresťanského ľudu.

Cisár Vilhelm vo Viedni.

Nemecký cisár Vilhelm II. v pondelok, 29. novembra, o 11. hodine dorazil na penzingské nádražie, kde v zastupiteľstve jeho veličenstva kráľa, v sprievode arcikniežaťa Franca Salvatora a Štefana Karola privítal ho následník trónu arciknieža Karol Franc Jozef. Ačpráve na žiadosť nemeckého cisára vystať muselo úradné slávnostné jeho privítanie, obecnosť Viedne v obrovskom počte pospiechalo ku penzingskému nádražiu a po celej, do Schönbrunna vedúcej ceste s hlučnými ováciami vívalo nemeckého cisára, ktorý za niekoľko hodín pobavil sa u jeho veličenstva kráľa.

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Srbom.

Spojenecké vojská Srbov vyhnali zo Starého Srbska.

Úradná zpráva zo srbského bojišťa vydaná 20. novembra.

Armáda generála pechoty Kövessa *obsadila Nova-Varoš* a prešla cez čiaru Sienica—Dugapoljana—Raška. Od Rašky na juhovýchod jedna cisárska a kráľovská brigáda *zajala 2000 Srbov*.

Nemecké čaty generála Gallwitza bojujú južne od sedla Prepelacu, armáda generála Bojadjeva ale na okolí Goljak planiny. Zbrane troch spojeneckých armád teda včera nepriateľa odohnaly z posledného kusa staro-srbskej zeme.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Obsadenie Novi-Pazaru.

Úradná zpráva zo srbského bojišťa, vydaná 21. novembra.

Jedna rakúsko-uhorská válečná skupina proti Černohorcovi, ktorí sa od Čajnice na sever zahniezdili, vynútila priechod cez hornú Drinu.

Nemecké čaty obsadily Novi-Pazar. Odtiaľto na východ v údolí Ibaru rakúsko-uhorský vojenský stĺp odrazil nepriateľa. Na tomto vidieku včera vyše 2000 válečných zajatcov sme doviezli.

Pri vchode do Kosovo Pola prudko bojujeme.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Korist v Novom Pazare.

Úradná zpráva zo srbského bojišťa vydaná 22. novembra.

Na území Čajnice bojujúce cisárske a kráľovské čaty Černohorcov vyhnaly z ich pozícií na severnom úbočí vrchu Goles. Aj od Goresete na východ vedie sa bitka. Od Nova-Varoš jedna rakúsko-uhorská skupina blíži sa ku Prijepolju.

V Novom Pazare armáda generála Kövessa *ukoristila 50 mažiarov, 8 poľných kanónov, 4 milióny patrónov a mnoho válečného materiálu.* Nepriateľa, ktorý ostal ešte od mesta na východ, odohnaly nemecké čaty, v rukách ktorých nepriateľ nechal 300 válečných zajatcov.

V údolí Ibaru napredujúci rakúsko-uhorský vojenský stĺp včera behom dňa od Mitrovica na 20 kilometrov v severnom smere útokom dobil *tri pozície Srbov, jednu za druhou.* Po nastatí tmy prepadnutím vzal do svojej moci ešte aj jednu štvrtú pozíciu, medzičím 200 Srbov zajal a 6 kanónov, 4 strojové pušky, jedno oddelenie s municiou a početné kone ukoristil.

Armáda generála Gallwitza v zdarnom od sedla Prepeljacu na juh svedenom boji *zajala 1800 Srbov.*

Od Prištiny na východ a juhovýchod útočenie I. hulaharskej armády, aj napriek najhúževnatejšiemu odporu Srbov, zo dňa na deň získa priestor.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Vtiahli sme do Prijepolja.

Úradná zpráva zo srbského bojišťa vydaná 23. novembra.

Pri hornom toku Driny bojujúce rakúske a uhorské čaty napádajú černoorské pozície na sedle Kozara a odtiaľ na sever. Jedon rakúsko-uhorský stĺp *vtiahol do Prijepolja.*

Boje na Kosovom Poli sa prajne vyvíjajú. Naše v údolí Ibaru napredujúce čaty, od Mitrovica severne na šesť kilometrov, nemecké čaty od Prištiny severne na pol dňa chôdze stoja v boji.

Bulhari na Zagorac-planine napredujú.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Zaujatie Mitrovica a Prištiny.

Úradná zpráva zo srbského bojišťa vydaná 24. novembra.

Pri hornom toku Driny deň tichšie uplynul. Pri Priboji naše čaty vynútily priechod na južný breh Limu.

Od Noveho Pazaru na juh cisárske a kráľovské čaty napredujú ku černo-horskej hranici.

V údolí Ibaru napredujúce rakúsko-uhorské čaty nepriateľa v prudkom boji vyhnaly z jeho pozícií od Mitrovica na severovýchod a vtiahly do mesta. Zajaly sedemsto Srbov, medzi nimi štyroch dôstojníkov. Srbi utratili aj Prištinu. Jedon nemecký vojenský stĺp od severa vtiahol do mesta, jedon bulharský vojenský stĺp ale krátko potom od východu.

Podmaršall Höfer,
námetník šéfa generálneho štábu.

Vyššie 17.000 nových srbských zajatcov.

Úradná zpráva zo srbského bojišťa vydaná 25. novembra.

Černo-horcov aj od Foče na východ sme odrazili. Od Sienice na juhozápad *prekročili sme černo-horskú hranicu.*

Z príležitosti včera oznámeného dobitia Mitrovica cis. a kráľ. čaty *zajaly 10.000 Srbov, ukoristili 6 mažiarov a 12 poľných kanónov,* početné vozy, všelijaké strelivo, 7 rušňov, 130 železničných vagónov a mnoho iného válečného materiálu.

Jedon rakúsko-uhorský vojenský stĺp, postúpiac za Mitrovicu, prišiel na okolie Vučitrza. Ďalej na juh nemecké a bulharské čaty chystajú sa prejsť cez Sitnicu.

V boji svedenom okolo Prištiny *zajali sme 6800 Srbov a ukoristili 6 srbských kanónov.*

Podmaršall Höfer,
námetník šéfa generálneho štábu

Nemecko-srbská vojna.

O udalostach bojišťa proti Srbom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

20. novembra. Nova-Varoš, Sjenicu a Rašku sme obsadili. V údolí Ibaru prišli sme k Drenu od Kopasnika na východ k Prepolacu. 2800 Srbov sme zajali, štyri kanóny sme ukoristili.

21. novembra. Nemecké voje armády *generála Kövessa obsadily Novi-Pazar.*

Armáda generála Gallwitza a pravé krídlo armády generála Bojadjeva bojujú za vchod do údolia Labu od Prištiny na sever. Počet 19. novembra zajatých Srbov poriasol na 3800 hláv. *Včera sme zajali vyššie 4400 Srbov.*

22. novembra. Pri Sokanici v údolí Ibaru srbské zadné voje sme odrazili. Na oboch stranách Podujeva vynútili sme vchod do údolia Labu. Včera vyššie 2600 Srbov sme zajali, 6 kanónov, 3 strojové pušky a veľké množstvo válečných prostriedkov sme ukoristili.

V novo-pazarskom arzenáli 50 veľkých mažiarov a 8 kanónov staršej výroby sa nám dostalo do rúk.

23. novembra. Od Mitrovica na sever, ako aj od Prištiny na sever a na severovýchod nepriala v bojoch zadných vojov sme odrazili. *Vyššie 1500 válečných zajatcov a 6 kanónov sme dovezli.*

Aj od Prištiny na juhovýchod bojujúca bulharská válečná sila zdarne postúpila napred. *Odtiaľ oznamujú zajatie 8000 Srbov a ukoristenie 22 strojových pušiek a 44 kanónov.*

24. novembra. Mitrovicu rakúsko-uhorské, Pristinu ale nemecké čaty zaujaly. Srbov od Pristiny na západ zahnali sme za Sitnicu.

Úradná zpráva nemeckého hlavného stánu válečného vydaná 25. novembra.

Pri Mitrovici Kövessová armáda *zajala asi 10.000 Srbov a ukoristila 19 kanónov.* V boji prevedenom na okolí Prištiny a pozdĺž Sitnice *dostalo sa nám do rúk 7400 zajatcov a 6 kanónov.* Ukoristili sme značné množstvo válečného materiálu a zásob.

Korist na Kosovom Poli.

Z novinárskeho válečného stánu oznamujú: Počas zaujatia Mitrovica 10.000 zajatcov, 6 mažiarov 12 poľných kanónov a iný válečný materiál dostal sa do rúk našim čatám. Túto prekvapujúcu veľkú korisť, akej Srbi dosiaľ ešte nezanechali, možno ďakovať zväčša hrdinskosti jedného bataillonu 31. nagyszebenského pešieho pluku, ktorý tak rýchle vnikol do mesta, že Srbi nemali už času spustošiť válečný materiál. Zaujímavé je, že naši vojaci v Mitrovici nenašli zásoby potravín, tým viac zásob bolo však nakopené v Pristine. Naša mitrovická skupina od mesta na juh postupila po obec Vučitrn. Na okolí Prištiny nemecké a bulharské čaty usilujú sa vynútiť priechod cez Sitnicu. Na tejto čiare prištinské nádražie, ktoré od mesta leží na 10 kilometrov a svaly čiackoveckej planiny srbské zadné voje tuho bránia. Na okolí Prištiny Nemci víťazne napredujú, čo dokazuje aj to, že zajali 7000 Srbov a ukoristili 6 kanónov.

Bulharsko-srbská vojna.

O udalostach bulharsko-srbského bojišťa hlavný válečný stán bulharský uverejňuje nasledovné úradné zprávy:

18. novembra. Operácie na celom fronte *vyvíňujú sa v náš prospech.* Zase sme 1200 Srbov zajali. Susedné nemecké čaty zaujaly mesto Kuršumliju.

19. novembra. Prenasledovanie porazenej srbskej armády čo najenergičnejšie trvá ďalej. Naše vojská po rozhorčených bojoch *od severa, východu a juhu blížia sa ku Pristine.* Zajali sme asi 1800 Srbov, krem toho pol jazdeckej stotiny sa nám dostalo do rúk. Boje trvajú ďalej.

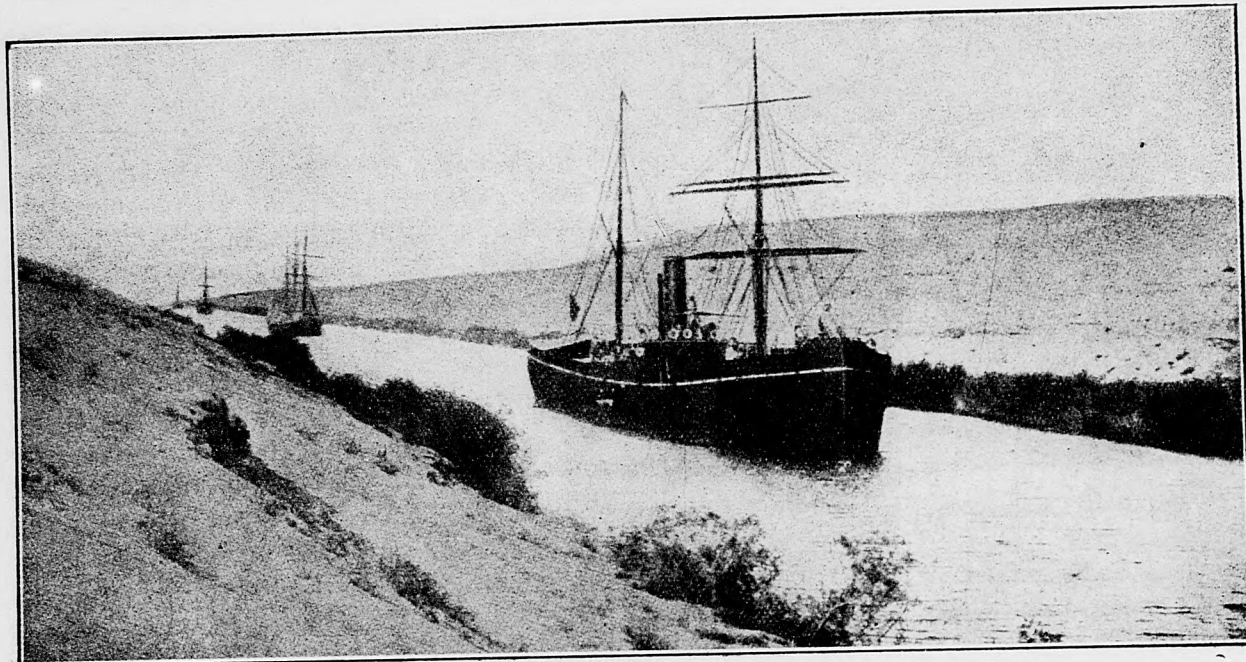
22. novembra. Na Kosovom Poli boj trvá ďalej. Ukoristili sme 6 rýchlopalných kanónov, veľké množstvo munície a válečného materiálu a zajali sme početných Srbov. Dňa 19. t. m. naše čaty z troch nepriateľských hydroplanov, ktoré preletely ponad Ferendžike (železničná stanica Dedeagač—Dimotika) jedon prinútily sletieť. Liataci stroj pri dolnej Marici spadnul na zem a zhorel.

Zasadnutie sobrania.

Sofia, 22. novembra. Bulharské sobranie prostriedkom decembra zasadne. Hlavným predmetom sobrania bude prívtenie území, ktoré Turecko Bulharsku prepustilo a prívtenie Macedonie.

Bulharsko proti anglickým, francúzskym, ruským a talianskym čatám na Balkáne obráti celú svoju silu.

Genf, 25. novembra. Dľa francúzskych časopisov vodcovstvo salonických vojsk antantu oznamuje, že Bulhari teraz celú svoju armádu koncentrujú proti

Najúžšia časťka suezského prieplavu.

Bulhari vrazili klin medzi srbskú južnú a severnú armádu.

Athény, 23. novembra. Zaujatie priesmyku Babuna skrze bulharské vojská, ktoré definitívne vrazily klin medzi srbskú južnú a severnú armádu, tu vyvolalo najhlbší dojem. Položenie štvordohodových vojsk v Macedonii vyhlasujú za mimoriadne kritické, položenie srbskej severnej armády ale za zúfalé. Cez grécku hranicu prechádzajú zástupy srbských utečencov. Srbskí dôstojníci vyššieho rangu položenie srbskej armády na ten pád, keď naskutku nepride pomoc, vyhlasujú za beznádejné.

Bulharská úradná zpráva.

Sofia, 23. novembra. (Úradná zpráva o válečných operáciach 20. novembra.)

Okolo Pristiny boje trvajú. Na okolí Giljanu dosiaľ zajali sme 7000 Srbov a ukoristili sme 2 rýchlopalné delá, ako aj štyri kanóny.

Na ostatných frontoch niet zmeny.

Čaty našich spojencov dobily mestá Sienica a Novi Pazar.

Zariadenie sa Bulharov na podmanených územiach.

Majna Frankfurt, 24. novembra. «Frankfurter Zeitung»-u oznamujú zo Sofie: Direkcia bulharskej pošty a telegrafu zpomiedzi najvýtečnejších telegrafistov 400 poslala do Macedonie a na okolie Moravy, aby tam zariadili poštovú a telegrafovú premávku.

anglicko-francúzskemu frontu. Posície, ktoré Bulhari držia obsadené, obsadia nemecké a rakúsko-uhorské čaty.

Sofia, 25. novembra. (Úradná zpráva o válečných operáciach vydaná 23. novembra.)

Okolo Pristiny od desať dní viedol sa prudký boj. Naša armáda od severa, východu a juhu dnes konečne *abkolesila Srbov*. Napriateľ s najväčším napnutím svojej sily usiloval sa podržať mesto, ale nebol vsťave proti nášmu napredovaniu odpor vyvinuť a vytiskli sme ho i z jeho posledných posícií, tak že prinútený bol cúvnuť k západu.

Popoludní o 3 hodine jedon jazdecký pluk, sprevádzaný čatami severného frontu a oddeleniami susedného nemeckého vojenského stĺpa, prvý vtiahol do mesta.

Počet zajatcov sme ešte neustálili.

Vojna proti Talianom.

Úradná zpráva z talianskeho bojišta vydaná 20. novembra.

Na gorickom fronte boje trvajú. Nepriateľ proti gorickému predmostiu znova na viac miestach urobil nezdarený útok, mesto za hodinu žive, potom ale mierne bombardoval.

Na severnej časti doberdovskej planiny nepriateľ svoje vytrhnutia tak proti našim posíciam na severnom úbočí Monte San Michele, jak proti odseku San Mar-

tino s veľkou válečnou silou obnovil. Vo viac pádoch vyvinul sa ručný zápas. *Talianov sme všade odbili. Naš front je nezmenene v našej moci.* To isté môžeme povedať aj o našich posíciach pri Zagore, kde nepriateľ vtrhol do susedstva našej, cestu zatvárajúcej posície, ale v rozhorčenom boji z blízka sme ho znova celkom odohnali.

Naši letúni hodili bomby na mesto Veronu, Vicenzu, Tricesimo, Udine a Cervignano.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Zmarené útoky Talianov s ťažkými ich ztratami.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 21. novembra.

Taliani znova priviedli válečné sily z ďalekého frontu na okolie Gorice. Hodením do boja takýchto posíl nepriateľ opätovne útočí na celé gorické predmostie. Pred Monte Sabotinom viac vytrhnutí Talianov v našej palbe sa rozpadlo. Na odseku Oslavije nepriateľovi podarilo sa vniknúť do našej ochrannej čiary, s jedným naším protiútokom ale túto posíciu, vyjmúc štítu jedného vrchu od obce na severovýchod, o ktorý ešte bojujeme, *znova sme zpätzaujali.* Tri vytrhnutia nepriateľove proti Perme *s ťažkými jeho ztratami sa zmarily.*

Zvlášte prudké útoky urobili Taliani aj teraz proti

V Tyrolsku obranci Col di Lany *odrazili dva útoky Talianov*, urobené proti štítu tohto vrchu.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Stále nezdary Talianov.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa vydaná 22. novembra.

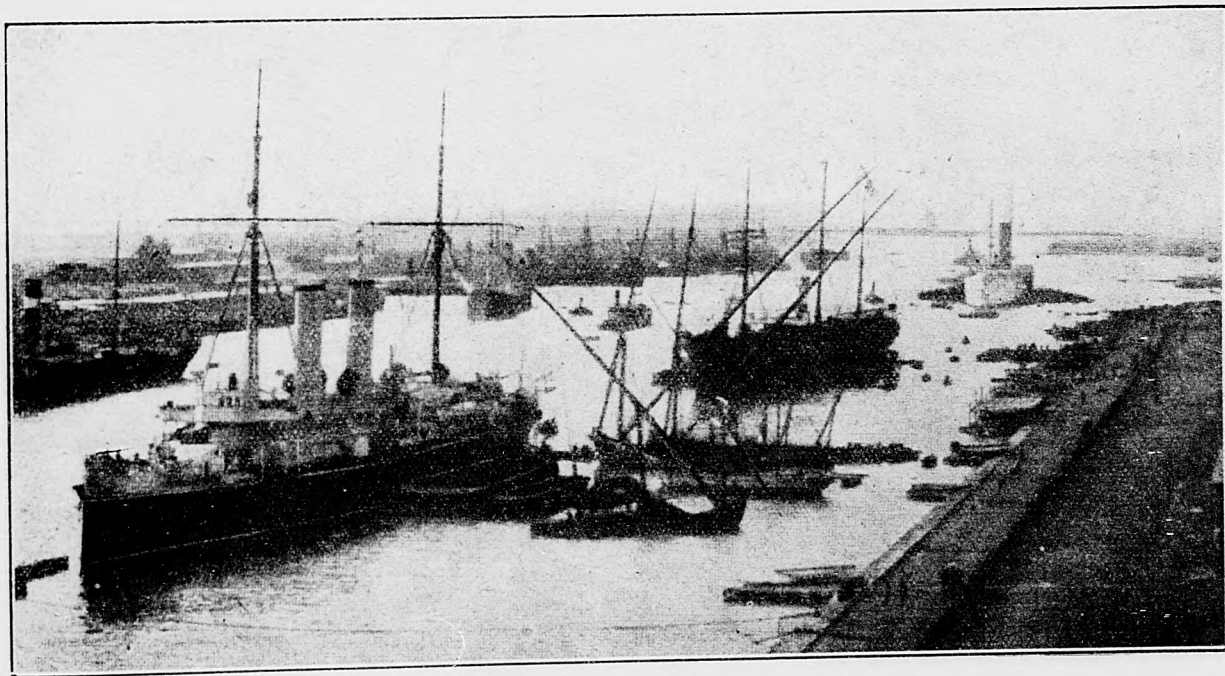
Taliani práve tak *húževnate, ako bezvýsledne pokračovali vo svojich útokoch* proti celému gorickému predmostiu.

Zvlášte rozhorčený bol boj na odseku Oslavije, kde vyzkúsená dalmátska zemebrana podporovaná 17. chrabрым korutánskym plukom, zpätzaujala, tú časť našej zákopy, ktorá predvčerom ostala ešte v nepriateľských rukách.

Proti južnej časti Podgory Taliani päťkrát útočili, ich rozhorčené vytrhnutia ale zčiasťky v našej palbe, zčiasťky v bojoch s ručnými granátmi *sa rozpadly.*

Na odseku doberdovskej planiny nepriateľ hlavne proti územiu San Martina napínal svoje sily. Po silnej delostreleckej príprave Talianom tu podarilo sa vniknúť do nášho frontu, s nočným protiútokom ale utratenú posíciu, vyjmúc jednej nepatrnej časte vyčnievajúcej zákopy, sme zase zpätzadovážili.

Od gorického predmostia na sever, od Zagory južne, slabá nepriateľská válečná sila prešla cez Isonzo,

Vehod do suezského prieplavu pri Port-Saïde.

Podgore. *Aj tu sme ich krvave odrazili.* Okolie rozprestierajúce sa na dvoch bokoch Monte San Michele stálo pod silnou delostreleckou palbou. Popoludní na severnom svahu vrchu, tiahla napred značná nepriateľská sila, ktorej útok v našej krížnej palbe *sa zmaril.* Podobný osud stihol viac vytrhnutí nepriateľa, urobených proti odseku San Martino a proti zátvoru cesty pri Zagore, od gorického predmostia na sever.

ale do večera *lavý breh rieky opät sme očistili od týchto Talianov.*

Na tyrolskom fronte nepriateľ v poslednom čase zvlášte proti Col di Lane útočí, zaiste preto, aby ospravedlnil svoje početné zprávy o svojich na tomto území docielených zdaroch.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Col di Lana v našich rukách.

Z novinárskeho válečného stánu oznamujú: Švédsky plukovník Akermann 22. novembra na novinársky válečný stán poslal nasledovný telegramm:

Osobne som ustálil, že Col di Lana je v rukách rakúsko-uhorských čiat a Taliani ho dnes bombardovali.

Zürich, 22. novembra. Rakúsko-uhorské vyslanectvo v Berne vo svojom, švajciarskej tlači poslanom osvedčení voči zpráve Talianov ustáľuje, že Taliani Col di Lana zpät zaujali, lež ho rakúsko-uhorské čaty pevne držia. Monte Pie, Taliani ešte vôbec nezaujali.

Marné námahy a obrovské ztráty Talianov.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 23. novembra.

Okolo gorického predmostia a na kraji doberdovskej planiny veľké boje ešte trvajú.

Proti Podgore s veľkou válečnou silou urobené útoky nepriateľa *krvave sme odrazili*. — Pri Pevme a pri Oslaviji naše čaty proti všetkým útokom tiež ostaly na svojom mieste. Boj sa mnohokrát ani v noci neskončil.

Bombardovanie mesta Gorice od 18. do 21. novembra v ľudských životoch a v majetkoch znova za-

úplne priviedol do našej moci. Od Selzu na východ Taliani s viac útokmi nadabli na štýrsky meno grófa Becka nosiaci 47. peší pluk; tento pluk svoje posície dvakrát palbou, tretí raz však v ručnom zápase pevne obrátil.

Od gorického predmostia na sever obnovily sa obvyklé pokusy nepriateľove o vytrhnutie a síce so zvyčajným nezdarom.

Naši dvaja letúni na Arsiero hodili bomby.

Z rúk do rúk kolujúce úradné zprávy talianskeho hlavného vojenského vodcovstva v posledné časy nápadne často podávajú zprávy o zdaroch. Voči tomuto dnes, po pol roku od odkázania vojny nášho bývalého spojenca, najjasnejšie môžeme ustáľiť, že sme svoj na začiatku tejto vojny vyvolený ochranný front nielen na celej čiare — pri Isonze už vo štvtej bitke — *vítazne obránili, lež držíme ho aj vo svojej moci*. Nepriateľ od započatia na juhovýchod vedeného boja nevedel sa priblížiť ani len k tým cieľom, o ktorých úfal, že ich na prvé rozbehnutie sa dosiahne, naproti tomu *počas vojny v mŕtvých a ranených už pol milliona ľudí utrátil*.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Šiatre vandrujúcich Kurdov.

príčinilo značné škody. 20 osôb občianskeho stavu zomrelo, 30 bolo ranené, 46 budov bomby úplne zničily, 250 ťažko, 600 ľahšie porúchaly. Taliani včera opäť niekoľko sto ťažkých bomb hodili do mesta.

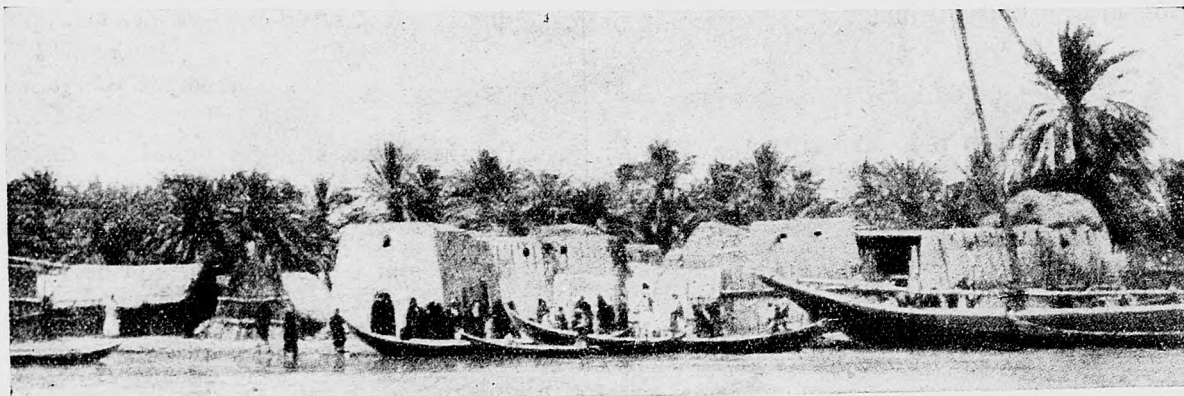
Nepriateľ na doberdovskej planine náš front od Monte San Michele juhozápadne na krátky čas odtiskol na západný kraj San Martina, ale nočný útok uhorských a korutánských čiat dosavádnu našu posíciu znova

Šesťmesačný bezvýsledný útok.

Z tlačového válečného stánu oznamujú: Taliani v útorok mali taký výročitý deň, ktorý nemá páru v histórii vojen. Dňa 22. novembra minulo totiž pol roka tomu, čo Taliani prekročili hranicu monarchie a započali útočiť. Keď sa zpät obzrú na tých šesť mesiacov, veľmi málo príčin najdú ku sláveniu. Dnes na

celom juhozápadnom fronte niet ani len jedného dôležitého bodu, na ktorom by Taliani čo len o krok boli postúpili napred, jako kde stáli počas rozpadnutia sa svojho prvého útoku. Pred šiestimi mesiacmi útok Talianov stal sa prekvapujúcim spôsobom. Juhozápadná

chele na oboch bokoch. Od vrchu [na sever veľká talianska válečná sila popoludní vnikla do našej posície. Štýrska pechota a naši honvédi urobili protiútok a nepriateľa po rozhorčených bojoch z blízka, ktoré sa viedly so zamieňavým šťastím, úplne zpät odohnali.

Kurdská dedina na brehu rieky Tigris.

hranica Rakúska pozdĺž Isonza sotva bola opevnená a bránil ju len veľmi slabý kordon landšturmistov. A talianske vojenské vodcovstvo ani len proti tejto slabej obrannej sile nevedelo vyvinúť ani ten najmenší konečný výsledok. Potom silnejšie obranné čaty potiskli na juhozápadnú hranicu, ktorú rakúsko-uhorské vojenské vodcovstvo aj na odseku Isonza, ktorý z počiatku nebol bránený, tiež veľmi opevnilo. Tento silný front potom veľká talianska válečná sila s podporou veľmi silného delostrelectva a páru nemajúcim mrháním munície na celej čiare neprestajne napádala. Zvlášte silný bol útok počas štyroch veľkých bitiek a celého radu menších srážok. Útočiaca armáda konečne vzrástla na vyše desať talianskych divízií a na krátkom odseku Isonza vo dne v noci vyše 1500 kanónov všelijakého kaliberu hrmelo. A výsledok? Nič!

Dnes, po uplynutí pol roka rakúsko-uhorská obranná čara ľahá sa práve tam, kde ju rakúsko-uhorské čaty vzhľadom na geografický útvar pohraničného územia pred pol rokom boly vystavily. S tým talianskym nezdarom spojené je polmilionu mŕtvých a ranených, kdežto rakúsko-uhorské obranné vojsko utrpelo značne menšie ztraty, ktoré porovnajúce ich s výšudanou summou, len zlomkom malej hodnoty by bolo možno vysloviť.

Tento vývin talianskej vojny dokazuje, že výkonná schopnosť rakúsko-uhorskej armády je neporovnateľne väčšia a že naproti tomu Taliani dnes majú ešte menej nádeje na značný výsledok, jako na začiatku vojny, keď strašnou silou napadli nepripravenú čiaru.

Marné talianske útoky.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 24. novembra.

Gorické predmostie síce aj včera stálo pod palbou talianskeho delostrelectva a hadzačov mín, ale v bojoch pechoty nastala prestávka, bo Taliani neútočia.

Tým rozhorčenejší bol boj okolo Monte San Mi-

Viac proti samému Monte San Michele a proti odseku San Martino urobených útokov s najťažšími ztratami Talianov sme odrazili.

Proti našim posiciám na Monte dei sei Busi pokúsené útoky našou palbou naskutku sme udusili.

Nepriateľskí hadzači mín proti zátvoru cesty pri Zagore hodili ťažké bomby, ktoré jedovaté plyny vyvinovaly.

Na tyrolskom južnom fronte znova bombardovali starú časť mesta a nádražie Rivy.

Jedon náš letúň na sklady a baraky v Ale hodil bomby.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Odrazené útoky Talianov s veľkými ich ztratami.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 25. novembra.

Medzi ústím Wóppachu a San Martinom rozhočené boje celý deň a ešte aj v noci trvaly.

Nepriateľ od Monte San Michele na sever neprestajne útočil, a síce s veľkou válečnou silou. Viackrát vnikol do našich zákop, ale v každom páde, konečne v jednom za päť hodín trvajúcim boji z blízka, hrdinské alpské pešie pluky č. 7. a 27. znova ho vyhnaly. Jedon proti San Michele urobený útok Talianov, podobne ku všetkým dosavádnym, sa zmaril.

Pri San Martine boj tiež celý deň s klátiacim sa šťastím trval, až konečne naši vyzkúsení honvédi pozde večer naše posície aj tu celkom zpätzaujali a podržali.

Gorické predmostie, južná časť mesta a obec Savoqua a Rupa stály pod prudkou delostreleckou palbou.

Viac bataillonov nepriateľa útočilo pri Oslaviji. Odrazili sme ich. Dve stotiny sme zničili.

Naši dvaja letúni na Tolmezzo hodili bomby.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Ztraty Talianov.

Basel, 26. novembra. Dľa švajciarskych časopisov ztraty Talianov sú ešte väčšie, jako v zpráve rakúsko-uhorského generálneho štábu vykázaných 500.000 ľudí. Švajciarske časopisy ztraty Talianov v mrtvých a ranených odhadujú na 600.000 ľudí.

Vojna proti Rusom.**Naše víťazstvo pri Čartorijsku.**

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 19. novembra.

Položenie je nezmenené.

Z príležitosti upratania bojišťa v Čartorijsku videli sme v plnej ich veľkosti posledne vydobité zdary. Ne-

Rusi upotrebujú plynové bomby.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 21. novembra.

Vo Volhynii a pozdĺž Strypy miestami bol kanónový boj, medzičím Rusi upotrebujú plynové bomby. Ináče zvláštnej udalosti sa nestalo.

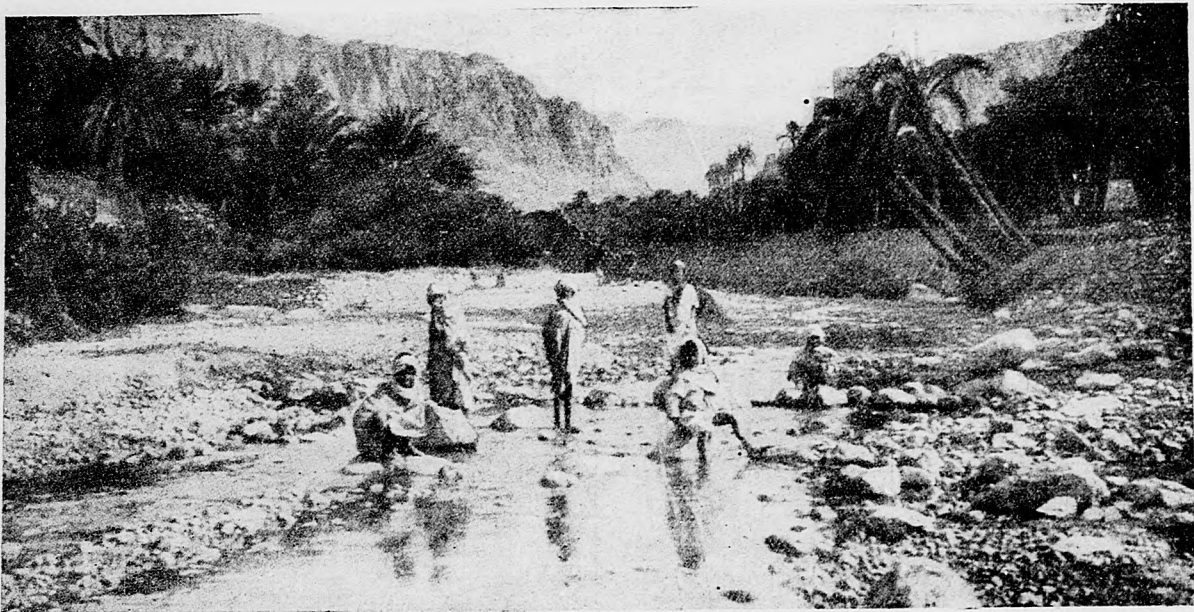
Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Položenie na ruskom bojišti je nezmenené.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 22. novembra.

Na ruskom bojišti niet nič nového.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Riečište rieky Tigrisa v suchom počasi.

priateľ utrpel ťažké ztraty. *Dosiaľ 2500 Rusov sme pochovali a 400 čerstvých hrobov sme spočítali. Viac tisíc pušiek a veľké množstvo streliva sme ukoristili. Množstvo koristi ešte vzrastá.*

Nepriateľ na západnom brehu Styru mal štyri silné posície jednu za druhou, vybudované drôtovými prekážkami, opornými bodami a bočnými posíciami. Rozsiahle tábory s opevnenými drevenými búdami a veľkými maštalami dokazujú, že sa tam nepriateľ už na zimu zariadil.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Odrazený ruský útok.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 20. novembra.

Na fronte armády arcikniežata Jozefa Ferdinanda od Oliky na severozápad odrazili sme jedon ruský útok. Iného nového niet.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Na severnom bojišti je ticho.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 23. novembra.

Na ruskom bojišti niet významnejšej udalosti.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Položenie je nezmenené.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 24. novembra.

Na ruskom bojišti niet nič nového.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Kresťanský svetový názor je blahonosný bez výmienky pre každého.

Nemecko-ruská vojna.

O udalostach bojišta proti Rusom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

20. novembra. Na východnom bojišti významnej udalosti sa nestalo.

21. novembra. Na východnom bojišti polozenie je vo všeobecnosti nezmenené.

22. novembra. Slabé vytrhnutie Rusov ku cinteru v Illuxte, od Dvinska (Dünaburgu) na severozápad, sme odrazili. Ináče polozenie je nezmenené.

23. novembra. Na východnom bojišti významnej udalosti sa nestalo.

Koncentrovanie ruských vojsk v Bessarábii.

Berlin, 24. novembra. «Vossische Zeitung» oznamuje z Kopenhágy: Dľa petrohrskej zprávy časopisu

(od železeice Kovel—Rovno severne) sme odrazili. 50 Rusov sme zajali a 3 strojové pušky sme ukoristili.

Ruský útok vo Volhynii sa zmaril.

Berlin, 25. novembra. Z Páříza oznamujú: Tlač uznáva, že ruský útok vo Volhynii sa zmaril. Dľa «Tems» u oznať treba, že Rusi vo Volhynii mali málo šťastia. Museli sa utiahnuť za Styr.

Z novinárskeho válečného stánu oznamujú: Ruská úradná zpráva tvrdí, že Rusi 19. novembra zpät zaujali Čartorijsk. Toto tvrdenie je lzou. Obec Čartorijsk Nemci podpálili a každú ruskú patrolu, ktorá prešla cez riekú Styr, zahnali sme na východný breh, tak že na západnom brehu Styru niet ruských čiat.

Krestfania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Dom bohatého Kurda v jednom meste.

«Echo de Paris» ruské vojenské kruhy za príčinu náhleho zastavenia ruskej offensivy v Haliči a vo Volhynii udávajú, že je žiaducné, aby pre neisté držanie sa Rumunska v Bessarábii čo možno najrýchlejšie 300.000 ľudí koncentrovali.

24. novembra. **Armády maršalla Hindenbura:** Z príležitosti nášho napredovania od Rigy na juhovýchod ku Bersemünde, ktoré Rusov z tejto obce priechodne vyhnalo, 6 dôstojníkov a 700 mužov sme zajali a 2 strojové pušky sme ukoristili. Jedna naša napred potisknutá stráž z Janopola (oľ Illuxta na sever) pred útokom Rusov musela sa zpät utiahnuť, našim protiútokom sme však majer opäť vzali do svojej moci.

Armády maršalla bavorského kniežata Leopolda: Polozenie je nezmenené.

Armády generála Linsingena: Vytrhnutie ruských oddelení od Čartorijska na severovýchod a od Dubisci

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostach bojišta proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

20. novembra. Nepriateľské monitory, ktoré bombardovaly Westende, pred palbou našich pobrežných batterií sa zase utiahly. Na fronte miestami byly živé delostrelecké, mínové boje a boje s ručnými granátmi.

21. nov. Na železničnej čiare Ypern—Zounebecke našim čatám podarilo sa previesť väčší výbuch v nepriateľskej posícii. Francúzske výbuchy od Souchezu na juhovýchod a pri Combresi byly bezvýsledné. Pri Souchezi Francúzov predstihli sme v obsadení rozhodenej podkopy a túto proti jednomu pokusu Francúzov o útok sme podržali.

Na ostatných častach frontu bol delostrelecký boj.

Naše lietadlá na železničné osady v Popuringhe a Fournesi hodily väčší počet bomb. Spozorovali sme treffery.

Anglický hlavný veliteľ vo svojej 15. októbra vydanaj zpráve o našich útokoch, urobených 8. októbra od Loosu na juhozápad proti Angličanom, hovorí, že dľa spoľahlivého šacovania 8—9 tisíc Nemcov ležalo pred anglicko-francúzskou posíciou. Toto tvrdenie je púhou vymysleninou. Celá naša ztrata v padlých, zmizlých a takých, ktorí následkom svojich rán zomreli, činila 763 hláv.

22. novembra. Významnej udalosti sa nestalo. Nepriateľské delostrelectvo v Champagne, medzi riekami Maas a Mosel a od Luneville na východ vyvinulo živú činnosť.

23. novembra. Na rozličných miestach frontu živá delostrelecká činnosť, ktorej jasné počasie prišlo, trvala ďalej. V Bois de Prêtre dva výbuchy nepriateľa zostaly bezvýsledné. Pri Aure (v Champagni) jeden francúzsky biplan po povetrom boji spadol.

24. novembra. Významnej udalosti sa nestalo.

Hlavný veliteľ anglickej armády pokúsil sa pochybovať o tom úradnom nemeckom opravení, že všetky nemecké čaty, ktoré sa súčasťnily v bojoch okolo Loosu, neutratily 7000—8000 ľudí, ako z anglickej strany tvrdili, lež len 763 ľudí. Na takýto pokus nemáme odpovede.

Vojna Turecka proti Rusom, Angličanom, Francúzom a Talianom.

O udalostach bojišťa proti Rusom, Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy:

18. novembra. Na dardanellskom fronte bola zvyčajná miestna obapolná palba. Na odseku Sed il Bahr v centre bolo prudké vzájomné hádzanie bomb.

Na ostatných frontoch nebolo významnej udalosti, odhliadnuc od srážky slabších čiat a patrol.

19. novembra. Dardanellský front: Vzájomná kanónová palba, v ktorej sa súčasťnilo aj niekoľko nepriateľských obrnených lodí. Následkom víchru a dážda, ktorý v noci so 17. na 18. novembra panoval, spustošili sme dva nepriateľské prístavné mosty. Jedna válečná loď a deväť veľkých nepriateľských korábov uťonulo. Pri Ari Burnu v palbe pechoty, delostrelectva a v hádzaní bomb sa pokračovalo. Naše delostrelectvo zničilo jednu nepriateľskú posíciu pre hádzanie bomb, ako aj jednu posíciu pre strojové pušky v Kanlisirle. Nepriateľské bombardovanie na suchu a na mori žiadnej škody nezapríčinilo. Pri Sed il Bahre bola vzájomná palba pechoty a hádzanie bomb. Nepriateľ zvláste proti našim šiancom v centre páľil trvanlive bombami.

Na ostatných frontoch nič nového.

20. novembra. Pri Anaforte jedna naša výskumná čata jedno nepriateľské oddelenie zpät zahňala do jeho streleckých zákop, medzičím ukoristila 1000 vriec piesku,

veľmi mnoho lopát a motýk. Jednu pri Kujulimane zaviaznutú vlečnú loď jedno naše žandárske oddelenie spustošilo. Naše delostrelectvo výstrelom granátu trafilo jednu nepriateľskú torpedovú loď, ktorá plávala vo výške Ače. Nepriateľská loď, zahalená oblakami dymu, sa vzdialila.

Pri Ari Burne bol intenzívnejší delostrelecký a bombový súboj, pri Sed il Bahre bola obapolná palba pechoty a zo strojových pušiek, taktiež vzájomná delostrelecká palba a hádzanie bomb. Naše delostrelectvo pri Kérevizdere spustošilo jednu nepriateľskú strážnicu a umľalo nepriateľské delostrelectvo.

Ináč niet čo oznámif.

21. novembra. Na odseku Sed il Bahr bol prudký boj s bombami.

Na ostatných frontoch, odhliadnuc od srážok patrol, nič sa nestalo.

22. novembra. Na fronte Dardanell časom prestávajúca vzájomná delostrelecká palba a hádzanie bomb.

Pri Anaforte jedna naša patrola na pravom krídle zničila jednu časť nepriateľových nových streleckých zákop a ukoristila 500 vriec piesku a drôtový plot.

Našou palbou prinútili sme utiahnuť sa nepriateľské dopravné lode, ktoré sa pri Ari Burnu blížily k brehu.

Dňa 21. novembra predpoludnim naše delostrelectvo odohňalo jednu nepriateľsku torpedovú loď, ktorá cheela vniknúť do morskej užiny.

Na kaukazskom fronte nič zvláštneho sa nestalo, odhliadnuc od srážok patrol.

Ináč nič nového.

23. novembra. Mesopotámsky front: Mimo srážok našich predných stráž a nepriateľských čiat od Korny na sever, pozdĺž Tigra, významnej udalosti sa nestalo.

21. novembra ukoristili sme jeden nepriateľský lietací stroj. Vodiča stroja a jedného majora sme zajali.

Na kaukazskom fronte byly srážky predných stráž.

Dardanellský front: Pri Anaforte a Ari Burnu bol občas prestávajúci delostrelecký súboj a boj s bombami.

Vojna na mori.

Potorpedovaný taliansky parník.

Genf, 24. novembra. Dľa zprávy parížskeho «Petit Journal»-u taliansky parník «Mormida» na Stredozemnom mori jedna nepriateľská podmorská loď potopovala. Všetkých cestovateľov zachránili.

Potopené anglické parníky.

Londýn, 22. novembra. (Reuter.) Britské parníky «Merganser» a «Hallamshire» potopili. Mužstvo ešte bolo možno zachrániť.

«Lloyds» oznamuje z Port Saidu: Britský poštový parník «Salsette», ktorý bol na ceste z Londýna do Bombaya, v Suezskom kanáli nabehol na zátoň a potrebuje súrnu pomoc.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

120.000 srbských zajatcov a 450 ukoristených kanónov.

Dľa úradných zpráav posiaľ 120.000, teda polovica vojopovinných a zbrane schopných Srbov padlo do nášeho zajatia. Kosovo Pole po poslednom rozprášení srbských čiat celkom je očistené od nepriateľa a do posledného štvorcového kilometra nachodí sa úplne v našej moci. Srbské delostrelectvo vynímajúc batterií, ktoré ešte pred týždňami vedeli zachrániť, je celkom zničené. *Spojenci posiaľ ukoristili 450 moderných kanónov.* Ztraty spojencov, odhladiac od ťažkých bojov priechodu cez Dunaj, pri Kragujevaci, Niši a Prištine sú tak nepatrné, že svojich ranených veľmi ľahko umiestniť mohli vo verejných stavaniach, ktoré vo veľmi malom počte nachodia sa v Srbsku.

Naše víťazné čaty už prekročili hranice Černo-horska. *Po ťažkej porážke Srbov na Kosovom Poli, srbská armáda už prestala byť činiteľom vo válečných operáciách svetovej vojny.*

Zákernicke požiadavky Anglicka, Francúzska, Ruska a Talianska od Grécka.

Neni toho diplomatického figľa a tej atrocity, ktoré Anglicko a Francúzsko posiaľ neboly by použily ku prinúteniu Grécka, aby sa ku nim pripojilo a súčasťnilo vo vojne balkanskej. Obsadily grécke ostrovy a prístavy, ku oratovaniu Srbska tisíce anglického a francúzskeho vojska vyložily na grécke územie, dľa luganskej zprávy časopisu «Stampa» konečne žiadajú od Grécka:

1. Odzbrojenie.
2. Oddialenie gréckych čiat od hranice.
3. Úplnú slobodnú akciu čiat Anglicka, Francúzska, Ruska a Talianska na gréckom území.
4. Zaviazanie, že srbské čaty na ten pád, jestli prípadne prekročia hranice, neodzbrojí.
5. Záväzok, že čaty Anglicka, Francúzska, Ruska a Talianska nikde nenapadne.

Zlovestný antant takýmito bezočivými požiadavkami opovažuje sa urážať neodvislosť a neutralitu gréckeho kráľovstva.

Grécko ostane neutrálne.

Paríž, 24. novembra. Grécky ministerpredseda Skuludis pred athénsnym zpravodajcom časopisu «Petit Parisien» osvedčil sa, že *Grécko proti každému tlaku, nech príde z ktoréhokolvek smeru, ostane neutrálne.*

Víťazstvo spojencov na Kosovom Poli.

Z novinárskeho tlačového stánu oznamujú: Padnúť Mitrovica — toto mesto zaujaly rakúsko-uhorské čaty Kövessovej armády, kdežto predné voje Gallwitzovej armády v tom istom čase vtiahly do Prištiny —

bitka na Kosovom Poli bola rozhodnutá v náš prospech. Naše čaty už prekročily rieku Sitnicu, hlavnú rieku historicky významného bojišťa. Dobitá Mitrovica leží na ľavom brehu rieky Ibar, neďaleko od ústia tejto rieky. Od tohto územia južne čaty porazenej srbskej armády cúvajú cez rieku energicky prenasledované. Tieto čaty musia sa teraz predrať cez Čičavickú planinu a cez strmé výšiny macedonského pohoria Goleš. Obidve pohoria majú výše tisíc metrov vysoké prielazy. Cez tieto sa musí predrať srbské pravé krídlo, ktoré na severnom úbočí Žegovackej planiny vyvinulo veľmi rozhorčený odpor voči Bulharom, ktoré sa ale teraz náhle musí utiahnuť, lebo ináč mu hrozí napadnutie od boku smerom od Prištiny, kde sa Bulhari už znova mohli spojiť s Gallwitzovou armádou.

Kosovo Pole je celkom v rukách spojencov. Počet zajatcov s hodiny na hodinu vzrastá. Zvláštnu radosť spôsobilo spojencom vyslobodenie 2000 rakúskych a uhorských válečných zajatcov. Týchto utekajúce srbské vojská v Prištine nechaly.

Ďalšie prenasledovanie Srbov v široko rozprestierajúcich vrchoch bude sa opäť stretať s veľkými ťažkosťami. Prenasledovateľom je ale výhodné, že teraz už celý front sa vyrovnal a všade je uvedené najužšie spojenie. Následkom toho novo-pazarský vojenský stĺp môže sa pohnúť na západ a bližšie sa potiskne ku černo-horskej hranici.

Na fronte krajného severozápadného krídla niet zvláštnejšej udalosti, len o pribojskej skupine treba poznamenať, že prešla cez rieku Lim a blíži sa ku černo-horskému mestu Plevlju.

Vojna a kultúra.

Územie celého Ruského Poľska je v rukách víťazných spojencov. Ale na hraniciach ešte dunia delá, ešte trvá krvavý boj. Vojská spojencov bránia teraz hranice Ruského Poľska pred útokami Rusov. A brania ich spolu s Poliakmi, ktorí hneď na počiatku svetovej vojny utvorili poľské legie, aby za slobodný vývin Poľska bojovali pri boku spojencov. Počet legionárov vzrástol po víťazstvách našich na rusko-poľskom území, bo vtedy početní Poliáci stali si pod naše zastavy. Na bojišti chceli získať zásluhy o oslobodenie Poľska.

Ešte dunia delá, krv tečie na bojišti. Ale Poliáci už dostali prvú odmenu. Vo Varšave, v niekdajšom hlavnom meste kráľovstva poľského, otvorená bola poľská univerzita. Otvorenie vysokej školy je vždy veľavýznamnou udalosťou, bo takéto stredisko vyššej vzdelanosti má veľký kultúrny účinok. O koľko väčšiu významnosť má otvorenie varšavskej university! V poľských srdciach obnovia sa pamiatky dávnych slávnych časov, keď Poľsko žilo svoju najslávnejšiu dobu. Vtedy bola varšavská univerzita silnou baštou národného vývinu.

Ale nastaly kritické časy. Stálou snahou Rusov bolo, aby Poliakov odnárodnili. Ruská reč dominovala

v Ruskom Poľsku, poľská reč bola len trpená. Z poľskej university vo Varšave stala sa ruská universita. A podobne bolo to aj s inými nižšími školami. Tak to trvalo vyše sto rokov, ba položenie zhoršovalo sa s roka na rok. Poliaci v Ruskom Poľsku nevzdali sa celkom nádeje na prajnejší obrat, ale na takúto rýchlu zmenu nerátali. Nerátali hlavne na to, že sa splní jedna z ich národných túžieb: otvorenie poľskej university vo Varšave ešte pred skončením svetovej vojny.

Od pádu kráľovstva poľského mali Poliaci dve university, a síce v Haliči, krakovskú a lebergskú universitu. Ale tieto university navštevovala zväčša len študujúca mládež z Haliče; ruské smerodajné kruhy krivým okom sa dívaly na študentov z Ruského Poľska, ktorí by boli chceli poľskú universitu navštevovať. Bo Rusom šlo o úplné odnárodenie Poliakov. A to je známo, že sa univerzitná mládež za národné ideále najviac oduševňuje. Známo je vôbec, že jako postupne pokračujú Rusi s odnárodením Poliakov. V Ruskom Poľsku už nespievajú poľskú národnú hymnu, už len melódiu vedľa a na tento nápev spievajú jednu marianskú pieseň. Jaký je to veľký obrat, že Poliaci zas slobodne hlásať môžu svoje národné povedomie...

Vefavýznamnou udalosťou pre národ poľský je otvorenie varšavskej poľskej university. Ale je toto aj dôkazom veľkého kultúrneho citu Nemcov. Brány vysokej školy, ktorá je ohníšom vedy a umenia, nech nie sú zatvorené ani v tom ťažkom čase, keď krv tečie potokami. Národ poľský, ktorý následkom veľkých svetových udalostí vstúpil teraz na cestu lepšej, blaženejšej budúcnosti, potrebuje vzdelaných mužov, národným citom oduševnených vodcov, ktorí sú povolani riadiť a spravovať jeho verejný život. Takúto mládež má vychovať poľská universita vo Varšave.

Ruskí professori opustili katedry varšavskej vysokej školy, ich miesta zaujali poľskí učenici. Z ruskej vysokej školy stala sa opäť poľská universita. A týmto splnená je veľká túžba národa. Tí poľskí legionári, ktorí za národný vývin a neodvislosť vlasti svojej zbraň chytili, dostali prvú odmenu za prežitú útrapy. A utúžilo sa v nich povedomie, že ešte Poľská nezahynula.

Prečo potrebujeme v zime viac jedla, ako v lete?

Čím rýchlejšie dýchame, tým viac rozmnožuje sa teplota v našom tele. Ku pr. keď bežíme alebo namáhavejšie pracujeme. Príčina úkazu tohoto je, že rýchlejšim dýchaním dostane sa do pľúc viac povetria, kyslík (oxigén), ktorého aj viac krvi v pľúcach spáli. Za obraz tohoto výkonu v našom tele môže nám slúžiť ohnísko kováča. Lebo keď on silnejším a rýchlejšim nafaňovaním mechu viac povetria vháňa do svojho ohňa, tak aj viac teploty vo vatre povstáva; naproti tomu však aj uhlie stroví sa skorej. Tu, hľa, máme vysvetlenie príčiny, že prečo v zime nielen viac jedla potrebujeme, ale znesieme aj ťažšie pokrm, ako v lete,

keď je horúčava. Čerstvá, masná bravčovina zhubí nám v zime znamenite, v vlete ale protiví sa jej sám žalúdok.

Ale aby sme ostali pri tom obraze kováčskeho, silnejšie rozduchaného ohníska, vidzme, čo vlastne v zime väčší hlad v našom tele zapríčiňuje? Teplota všetky telesá rozťahuje, naproti tomu ale zima ich sťahuje. Tak teda aj povetrie, ktoré dýchame v lete, je redšie, v zime ale je hustejšie. Z tohoto nasleduje, že zdravý, dospelý človek, ktorý v lete, v zime asi 20krát za minútu dýchne, v zime v hustejšom povetří predsa viac kyslíku do pľúc dopraví a tento kyslík teda aj viac krvi stroví. A túto väčšiu ztratu krvi povstala dýchaním studeného povetria, musíme nahrádzať hojnnejším jedlom, ak nechceme dávať z «hotového» a so sadlom aj mäso tela nášho tratiť. Tak je to aj s človekom v ťažkej chorobe postaveným a ješť nevládajúcim. On dýcha síce vždy, ale nemôže ztratu krvi jedením nahradiť, musí teda z «hotového» pridávať a po krátkom čase najdeme z chorého človeka len kosť a kožu. Z tohoto vysvetľuje sa aj to, že prečo národy studenejších krajín viac jedla potrebujú, než obyvatelia teplých krajín sveta? Mnohí obyvatelia horúcich krajín sveta žijú výlučne z ovociny, ku pr. z orechov kokosových. V Europe miernosť Španielov je prislovná a ku tejto cnosti však núti ich povetrie ich krajiny. Španieli držia nás za žrútov. My ale divíme sa Laponcom, o ktorých cestovatelia píšu, že len vtedy cítia sa dobre, keď na dúšok za hrniec fištrónu (rytového oleja) vypijú. Bez tohoto silného kúrenia nemohli by títo obyvatelia najchladnejších krajín zeme vyžiť.

Úrodnosť ovocných stromov.

Rok na ovocie úrodný dľa všeobecného domnenia závisí od prajného počasia, lenže tomuto iba čiastočne prisvedčiť môžeme. Teraz už málokomu treba vysvetľovať, že vôbec všetky rastliny a tak teda aj ovocné stromy svoju potravu nielen cez korene, lež aj cez stromové listie prijímajú. Novšia veda nás však učí, že tá potrava, ktorú strom pomocou svojich listov ťahá z povetria, slúži najmä ku vzrastu lísta a dreva, kdežto tie látky, ktoré sú potrebné k vyvinutiu sa ovocia (semena), ťahá zo zeme koreňmi. Čiernu zem v horách pod stromami právom môžeme pomenovať úrodnou a predsa ani buk ani dub nezarodí každý rok, ale obyčajne prejdú dva roky, až je zase hojná úroda na bukvu a na žaluď, čo by počasie bolo akékoľvek prajné. Príčina teda tejto občasnej úrodnosti stromov väzí v samej zemi. Lebo keď buk v úrodnom roku povyťahoval zo zeme tie látky, ktoré potreboval pre svoje ovocie, potom zase musí čakať, kým vplyvom vody a povetria v zemi nové záživné látky rozpustené budú a kým korene svojím ďalším vzrastom zasiaťnu do takej vrstvy zeme, kde pre ovocie potrebnú živnú látku najdú nedotknutú. Všetko toto platí aj o zahradaom ovocnom stromovi, ktoré si vraj po hojnej

úrode musí oddýchnuť, aby znovu mohlo zarodiť. Lenže je to chybné povedané, že si strom musí oddýchnuť, lebo by strom nemusel odpočívať, keďby každý rok našiel v zemi toľko potravy, koľko potrebuje pre svoje ovocie. Oddychuje si teda vlastne zem, v ktorej strom žije, ale neodpočíva nečinne, lebo medzitým rozpúšťa v sebe pevné čiastky, aby za potravu mohli slúžiť.

Po takomto vysvetlení teraz už ľahko budeme rozumieť nasledovné :

1. Niekedy ovocné stromy veľmi krásne zakvitnú a predsa, napriek tomu, že panuje veľmi prajné počasie, kvet odpadne jalový, alebo keď aj zanechá po sebe zárodoky ovociny, ovocina hneď v prvej dobe svojho života odpadne so stromu. Prečo? Preto že strom ešte nenašiel v zemi toľko pripravenej živnosti, koľko potrebuje k vyživeniu svojho ovocia.

2. Ovocné stromy musíme hnojiť, ak chceme, aby nám trvanlive rodily. Hnojením totižto späť im vrátíme čiastku tých látok, ktorú predošlý rok potrebovaly pre svoje ovocie a tak skôr môžu začať vyvinovať nový úrodu, ako keďby musely čakať len na tú potravu ktorú im sama zem svojim časom pripraví.

3. Čím viac ovociny volaktorý strom na svojich halúzkach navešanej má, ovocina tým bude menšia a nechutnejšia. Preto, lebo strom v zemi našiel dosť potravy, povedzme pre vyvinovanie sa dvetisíc jablk. Jestli ale na ňom visí tritisíc kusov, vtedy to, čo potrebuje pre tretí tisíc kusov jablk, musí utiahnuť prvým dvom tisícom a tak tedy ovocina z tritisíc kusov pozostávajúca nemôže byť taká dokonála, ako keďby na strome bolo zostalo len dvetisíc kusov jablk, ktoré strom dľa spomenutej sily zeme dostatočne vyživíť môže. Tento prirodzený zákon nasledujúc mnohí zahradníci pretrhávajú ovocinu, keď jej je veľmi husto na niektorom zvlášte šlachetnom strome, aby mali ovocinu prirodzenej veľkosti a chuti. Ba keď chcú veľmi veľké a chutné ovocie mať, nuž len malý počet kusov ovocia nechajú na strome, aby takto strom celú svoju silu ku živieniu týchže kusov upotrebiť mohol.

Hospodárske práce v decembri.

Na roliach je teraz najmenej práce ; sú buď na kost zamrznuté, buď sňahom pokryté. A ak by aj neboly, tak sa nemôže na nich pracovať, lebo je prístup obtížny, najviac že by sa hnoj ne ne vydal, ktorý sa má hneď rozkydávať. Ak by boly sňahom zapadnuté a sňah by bol zamrznutý, tak dobre urobíme, keď statok povyháňame, aby ľadovú kôru poprelamoval, žeby sa oziminy pod ním nepodusily.

Zápražný dobytok zamestnaný je vyvážaním hnoja vozením dreva a ak bude sankovica dobrá, privázaním sena z horských lúk, na ktoré sa s vozom cez leto nedá pristúpiť. — Keď je statok počas tuhej zimy na vonku, nenechajme ho stáť ku pr. pri nakladaní dreva, ale ho vypriahnime a nechajme prechodiť, aby sa neprechlad-

nul. Na maštale dozerajme, aby v nich nebolo ani zima, ani teplo, ani tma, ani zdusené povetrie. — Jalovinu treba na vonok každodenne vypúšťať aspoň za hodinu. Ošípané sa na masť vykrmujú, dozerajme na čistotu pri nich a na riadne krmenie.

Stromovie sa má čistiť ; ak sa dá k nemu pristúpiť, zbytočné haluze odpilujme, húseničie hniezda sberajme a sobraté spálme.

Rodinný život je pre vojnu aj toho roku smutný ; otcovia a synovia sú na bojišti. Matky nech ukážu dobrý príklad svojim deťom a svojej čeladi. Každému nech sa dá zamestnanie, deti nech sa zaoberajú svojimi školskými úlohami a odrastení pletením košov, košín, naprávaním gazdovského náradia atď.

Na vzdelávanie ducha netreba zabúdať ; v rodine vždy najde sa, kto rád číta, ostatní ho môžu počúvať.

CHYRNIK.

Narodeniny pápeža. Jeho Svätosť Pápaž 21. nov. doplnil 61. rok svojho života. Z príležitosti jeho narodením vatiskánska garda obliekla si parádnú uniformu. Hudobný sbor pápežských žandárov na dvore Sv. Damaskusa usporiadal koncert. Početní kardináli a diplomati zablahoželali svätému Otcovi, ktorý dostal aj mnoho telegrammov. Gratotacichi-ho člena šľachtickej gardy, sv. Otec poveril, aby mníchovskeho apošt. nunciusa Frühwirtha upovedomil, že je vymenovaný za kardinála. Kardinálsky klobúk zanesie mu monsignore Schioppa. Druhý člen šľachtickej gardy bol poverený, aby viedeňského apoštolského nunciusa Scapinelli di Léguignova upovedomil, že je tiež vymenovaný za kardinála. Kardinálske biretum monsignore Ogono mu zanesie do Viedne.

Z biskupstva spišského. Jeho excellencia, skut. vnút. tajný radca, osvietený pán biskup Alexander Párvy v svojom poslednom obežnom liste vyzýva pozornosť svojich kňazov na zvláštnu vážnosť vyučovania dietok v náboženstve počas vojny. Podáme tuná nasledujúce niektoré krásne vety obežného listu: Nemôžeme im porozumiteľným urobiť hroznú hádku a tajemstvo vojny, nemôžeme od nich odstrániť údery a trápenia, nemôžeme zastaviť sirotstvo sirôt: môžeme im ale porozumiteľným učiniť a pocítiť dať božskú prozreteľnosť, ktorej večne spravujúca ruka obrátiť môže k našemu dobrému a k našej spáse aj to najväčšie zlo a môžeme im porozumiteľnou učiniť a do srdca zestepeť pevnú vieru a dôveru v prozreteľnosť Božskú, ktorá pozdvihuje, potešuje, uspokojuje. — Osvietený pán biskup značil na tretiu uhorskú válečnú požičku 600.000 kor. Ondrej Marhevka, farár v Rabčiciach (Orava), značil z kostolných peňazi 8400 kor., Ján Dideczky, farár v Slovenskej Vsi, značil v svojom mene 4000 a v mene kostolných základín 1800 kor., Franc Urvay, farár v Nižných Lapšoch, značil v mene kostolnej kassy ešte nových 2000 a v svojom mene tiež ešte nových 2000 korun.

Jeho eminencia kardinál knieža-primas Uhorska, arcibiskup ostrihomský dr. Ján Csernoch, v pondelok, 29. novembra, za prítomnosti početného obecenstva velavážnou rečou zahájil Sväto Štefanského spolku mimoriadne zasadnutie, v ktorom zakončené boli organizačné práce utvorenia Akadémie Svätého Štefana.

Valné shromaždenie Katolíckej Ludovej Jednoty 12. decembra b. r. vydržiavané bude v Budapešti. Je to druhé válečné valné shromaždenie Katolíckej Ludovej Jednoty a prevedené bude zodpovedne tarajším válečným okolnostiam.

Načo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Veľkováradský biskup gróf Mikuláš Széchenyi k znova-vystaveniu karpátskych obcí dal 1000 kor. — Kaločský arcibiskup dr. Árpád Várady na ciele bulharského Červeného Kríža obetoval 2000, pre spolok Sv. Ladislava 2000 a k spomoženiu chudobných poslucháčov budapeštianskej university 1000 kor. — Pred nedávnym zosnulý zemplínsky farár Gregor Kolbay na cirkevné dobročinné ciele porúčil 100.000 korún.

Značenie na tretiu válečnú požičku v Spišskej Magure. V Starovesskej Spoliteľne do 16. novembra obnos značenia obnášal 304.000 kor. Veľkú vlasteneckú účinnosť vyvinuli v tomto ohlade magurskí kňazi: Michal Majercsák, farár v Mafašovciach, sossbieral novšie medzi svojimi veriacimi 9600 kor., Ján Pataky, farár v Kacvine, 2800 kor., Vendelin Huszka, farár v Lešnici, 5100 kor., Štefan Gergye, farár vo Vyšných Lapšoch, 4200 kor., Štefan Andrasovszky, farár vo Fridmane, 7400 kor., Štefan Dudaskó, farár vo Veľkej Frankove, 8200 kor., Michal Milly, gr. kat. farár vo Veľkom Lipniku, 6700 korún. Z Richvaldu ešte značili: Ján Paciga v mene troch sirôt svojho brata Jozefa, ktorý zomrel v Amerike, 6650 kor., Alžbeta Duda rodz. Mačuga 1100 kor., Jozef Oravec, rk. učiteľ 150 kor., Ján Merčák nových 100 (spolu 1550 kor.), z Hafky: Ondrej Jabrocky, rychtár, nových 1350 (spolu 1500 kor.) a jeho brat Vojtech Jabrocky značil 200 korún. 46 veriacich richvaldskej farnosti značilo na tretiu uhorskú válečnú požičku 42.750 kor. a síce Richvaldčania 37.800 a Hafčania 4950 korún.

Proti drahote. V Spišskej Novej Vsi (Igló) 14. nov. vydržiavali shromaždenie, na ktorom ustálili nasledujúce ceny: Vajcia v decembri po 16, v januári po 14 a vo februári jeden kus po 12 halieroch. Mlieko: liter po 32 halieroch. Maslo: kilo predbežne po 6.50 kor. Tvaroh: kilo po jednej korune 20 halieroch. Zemiaky: vyberané na jedenie metrický cent po 7 kor. a na krm po 5 korún. Mrkva: do 1. marca po 40 hal. Petržlen: do 1. marca po 50 hal. Cibula: do 1. marca po 90 hal. Kelkapusta: pekná veľká hlávka 8, menšia 6 hal. Kurčatá: jeden pár na vypraženie 3 kor., na paprikáš 4 kor., na vypečenie 5 kor. Kury: väčšie jeden kus 3 kor., stredné 4 kor., veľké 6 kor. Kačky: jeden pár od 7 do 10 kor. podľa toho, aké sú veľké a koľko vážia. Husy: jeden kus od 7 do 11 korún. Ustálili, že kto bude viac platiť, toho budú mravným nátlakom prenasledovať.

Válečné milodary. Veriaci spišsko-richvaldskej farnosti v poslednom čase na ciele spolku Červeného Kríža obetovali 2 kor., pre zmrzačených vojakov 2.20 kor., pre vojakov nemocných na plúca 3.85 kor., na vianočné dary vojakov na bojišti 10 kor., na obec Máriafalva vystaviť sa majúcej v Karpátoch 7.60 kor., spolku Červeného Kríža dali 3 uteráky, 1 obrus, 2 posteľné plachty, Katolíckemu Karitásu 1 uterák a jednu posteľnú plachtu a pre ranených slovenských vojakov 19 kusov z podielových kníh Spolku Svätého Vojtecha, do Vojsko napomáhajúceho sväzku ale doteraz vstúpili desiati (za päť rokov platí sa ročne po jednej korune). — V Spišskej Novej Vsi obetovali viacerí k zadováženiu bavlny, potrebnej k zhotoveniu teplých šiat pre vojakov, 115 korún.

Z ruského válečného zajatia. Richvaldský mládenec Ján Michna, obecný vojak 67. pešieho pluku, brat oravsko-lokčanského kaplána, ktorý už bol aj ranený 10. marca v Karpátoch, na maďarskej táborскеj karotke datovanej 15. septembra píše: «Drahý rodičia moji! Dávam vám na známosť, že som včera padnul do ruského zajatia. Zdravý som. S Bohom». Dopisnica 11. novembra došla do spišského Richvaldu. — Spišsko-richvaldský gazda Ondrej Harendarčík, rezervný delostrelec, ktorý je už 13 mesiacov v ruskom zajatí, píše: «Píšem ti páru slov moja drahá manželko Maria a tým mojím srdečným dievočkám. I tak vás srdečne pozdravujem mojím zunáveným srdcom a boľastným, na stokrát razy. A píšem ti moja drahá manželko, že som chvála Pánu Bohu zdravý do toho času i vám moje zdravia višujem. V druhom kraji som i o vás nezapomínam jako vy i o mne; ja vám vždy píšem a od vás som nehoden toho potešenia dostať, ani od ženy a od dievočiek mojich ani od mojej mamičky, žeby som znal jak tam žijete a tak len jedno som dostal od Eny z Ameriky. Tak vám všetko dobré višujem i všetkých vás pozdravujem: celú rodinu. Bože moj srdečný!» 26. septembra písaná karotka došla do Richvaldu 11. novembra. Jakub Želonka zo spišských Haligoviec narukoval počas všeobecnej mobilizácie. Prvý a ostatný raz písal z bojišťa v septembri roku 1914. V januári písal jeho firer, učiteľ Eduard Bilovesky, do Haligoviec, že Jakub Želonka ešte v októbri padol pri rieke San. V tieto dni ale Zajatých napomáhajúci úrad upovedomil rudičov Jakuba Želonky, že ich syn žije v ruskom zajatí. — Spišsko-richvaldský mládenec Vavrínek Smolen, obecný vojak 9. honvédskeho pešieho pluku, v svojej 19. sept. datovanej a 13. novembra došlej karotke píše, že z domu sa nemôže dočkať listu — Béla Wolfinau, poručík 71. pešieho pluku trenčianskeho, majiteľ malej striebornej medailly hrdinskosti, 13. septembra sa dostal do ruského zajatia.

Ťžerník s čizmami. Zo Sarvašu oznamujú: Istého kupca z obci Békéšcaba pre ťžerníctvo postavili pred súd, lebo predal pár čizmami zhotovených z boksovej kože za 140 a zhotovených z obyčajnej kože za 90 kor.

Vyznačenia v košickom 9. honvédskom pluku.

Jeho velič. kráľ na uznanie verného konania povinnosti pred nepriateľom udelil hlavnému účtovníkovi Elekovi Matyimu, strážmajstrovi Štefanovi Bohueckymu, zbrojmajstrovi Gejzovi Buchwaldovi, hornistovi Georgovi Mihókovi a účtovníckym poddôstojníkom Andorovi Bartekovi, Gejzovi Polnischovi a Ondrejovi Borossovi korunný záslužný kríž na stužke medailly hrdinskosti. Fírer Ferdinand Zavatzky dostal strieborný záslužný kríž.

Dopisovanie s válečnými zajatcami. Válečných zajatcov napomáhajúci a upovedomujúci úrad upozorňuje obecnosť, aby pri dopisovaní s válečnými zajatcami vždy tie dopisnice upotrebovali, ktoré menovaný úrad vydal pre dopisovanie s válečnými zajatcami do jednotlivých nepriateľských krajín. Censúra nepriateľských štátov prepustí len tie predpisu zodpovedajúce dopisnice, ktoré sú ku dopisovaniu s válečnými zajatcami v patričnej krajine uznané a s označením mena patričnej krajiny (Rusie, Serbie, Italie) opatrené.

Položenie našich zajatcov v Srbsku. Z Viedne oznamujú: «Politische Correspondenz» píše: Krátko pred zapociatím terajšej srbskej ofensivy cestou amerických vyslancov v Bukarešti a Aténach vyzvali sme pozornosť srbskej vlády na to, že za každú urážku, ktorej sa dopustia na uhorskú alebo rakúsku poddanosť, potrestáme srbské nedzítka, ktoré za toto môžeme považovať za zodpovedné. Tuto výstrahu počiatkom novembra cestou španielskej vlády ešte dôraznejšie zopakovali. V posledné dni zase bol urobený takýto krok asie v záujme válečných zajatcov, ktorých Srbi počas utekania vzali so sebou a o ktorých vždy hustejšie prichodia smutné chýry. Jestli sa tieto chýry dokážu pravdivými, rakúska a uhorská vláda prinútené by boly neúprosne čo najprísnejšie repressalie použiť.

Na ostatnom kážmarskom trhu boly od mesta ustálené nasledujúce ceny: 1 kilo masla 6 kor., 1 kilo tvarohu 1 kor., 1 kilo cibule 90 h., jedno vajce 14 h., 1 pár kúr 4—6 kor., jedna kačka 6 kor., jedna hus 9 kor., prasatá od 4 do 6 týždňov 40 kor., polsiahy dreva 19. kor.

Smrť hrdinov. Rezervný zástavnik Koloman Andrejovics, bývalý poslucháč prešovskej právnickej akadémie, v marci hrdinskou smrťou zomrel v 29. roku života svojeho v Haliči z príležitosti útoku proti vrchu Manilova. Mrtvolu jeho dali jeho rodičia doviezť do Lučenca. — Ervin Reschner, nadporučík 85. spoločného pešieho pluku, 28. októbra z príležitosti udatného útoku následkom rany do hlavy hrdinskou smrťou zomrel.

V ruskom zajatí. František Oravec, obecný vojak 25. lúčenského spoločného pešieho pluku, rodák z Dediniek, brat spišsko-richvaldskeho učiteľa, 13. septembra dostal sa v zdravom stave do ruského válečného zajatia; z cesty do vnútra Ruska písal už dva razy svojim rodičom na maďarskej poľnej karotke. — Od kacvinského (Spiš) mládenca Valenta Findury, ktorý sa ešte na počiatku vojny bol ztratil a odvtedy nebolo o ňom chýry,

v tieto dni došla do Kacvína 8. septembra 1915. datovaná karotka, v ktorej píše, že sa nachádza v ruskom válečnom zajatí a že je zdravý; veľmi sa mu cnie, že nevie nič o domácich.

Vojenské vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ udelil Jozefovi Esztelovi, kapitánovi honvédskeho pešieho pluku, na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom vojenský záslužný kríž tretej triedy. Vyznačený kapitán, ktorý bol už raz ranený, má ešte troch bratov na bojišti. — Levočský rodák Elek Toperczer, landšturmistský nadporučík, ktorý prítomne na talianskom bojišti bojuje, za hrdinské chovanie sa pred nepriateľom vyznačený bol s odznakom chvály (Signum Laudis). — Poprádsky rodák, kadét Artur Politzer vyznačený bol s veľkou striebornou medaillou hrdinskosti. — Ján Pattantus, zástavnik 9. honvédskeho pešieho pluku, nevlastný syn Karola Limbachera, direktora levočskej zahradnícko-robotníckej školy, pre svoje smelé a hrdinské chovanie sa pred nepriateľom vyznačený bol s veľkou striebornou medaillou hrdinskosti. — Árpádovi Szélovi, kapitánovi 67. spoločného pešieho pluku, ktorý 15. sept. toho roku padol na bojišti, udelil rád železnej koruny tretej triedy s válečnou ozdobou. — Honvédske kapitán Aurel Melezer, syn hlavného notára mesta Poprád, ktorý už od počiatku vojny bojuje na bojišti a raz bol už aj ranený, za svoje hrdinské chovanie sa dostal teraz od jeho veličenstva kráľa korunný zlatý kríž na stužke medailly hrdinskosti. — Spišsko-novovesský mestský hlavný advokát dr. Béla Forberger, nadporučík 71. spoločného pešieho pluku, ktorý bol na počiatku vojny medzi prvými ranenými, za svoje hrdinské chovanie sa pred nepriateľom dostal Signum Laudis (odznak chvály). — Jeho veličenstvo kráľ nariadil, aby na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom spišsko-novovesským rodákom, rezervným nadporučikom Alexandrovi Horka, Jozefovi Tischlerovi a Gejzovi Hajtsovi ako i kážmarskému rodákovi, rezervnému nadporučikovi Oskárovi Prepeliczaymu na vedomie dané bolo najvyššie pochvalné uznanie. — Rezervný zástavnik Štefan Montskó za hrdinskosť preukázanú pred nepriateľom vyznačený bol s medaillou hrdinskosti prvej triedy.

Predĺženie urlaubu gazdovských mašinistov a kuričov. V záujme zabezpečenia jasenných oračiek, ktoré následkom nepriaznivého počasia zaostaly, minister orby v dorozumení s ministrami vojny a honvédstva cestou hlavných županov upovedomil gazdov, že mašinisti a kuričia, ktorí sú zamestnaní pri parných a motorových oračích strojoch, ktorí ku tejto práci vojenskou vrchnosťou boli urlaubovaní, aj po vypršaní urlaubu dotiaľ, kým inakšie nariadenie bude vydané, môžu ostať na terajšom svojom mieste.

Zväčšenie železničného nádražia v Lučenci blíži sa k uskutočneniu. Práce zväčšenia stanice budú stáť asi štyri milióny korún. Pre osobné vlaky bude osobitá a pre nákladné tiež osobitá stanica, ktoré budú spojené podzemnými chodbami.

Mrtví a ranení.

(Pokračovanie.)

(Číslo, stojace za menom, označuje kompániu, v ktorej patričný slúžil. Za menom stojaci † znamená, že dotyčný zomrel a za menom stojaca písmena «z» znamená, že patričný je zajatý. Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.)

Z 89. spoločného pešieho pluku: Rajnoha Albert (Kisülés), Repiski Štefan (Bezeréte) 6 †, Riziki Ignác (Kiskeresnye, Tekov) 2 †, Rypicki Ján (Garamszentkereszt) 3 †, Salko Valentin (Magasmarót) Tekov 3, Schneider Karol (Verebély) 3, Schnirer Pavel (Garamszentkereszt) 2 †, Seban Ján (Apafalva, Hont) 3 †, Sedlak Pavel (Tekov) 4, Semann Jozef (Šariš) 4, Sinkowicz Martin (Hont) 4, Špišak Ján (Felsőapáti, Tekov) 4 †, Suchy Štefan (Alsóhámar) 3, Tariska Andrej (Nagykoszmály) 6, Ukrop Pavel (Korpona) 4, Vičan Pavel (Korpona) 3 †, Varga Rudolf (Alsóterény, Hont) 1, Wagner Andrej (Kapronca) 6, Zachar Franc (Korpona) 6 †, Zelenik Jozef (Besztercebánya) 6, Ziga Abel (Aranyosmarót) 2, Zlatnyaszki Štefan (Aranyosmarót) 2.

Z 26. spoločného pešieho pluku ostrihomského: Bučik Ernest (Dömeháza) 5 †, Fegyveres Imrich (Selmechánya) 5 †, Hajdamár Pavel (Alsóalmás) 3, Hebiter, Andrej Jozef (Vámosmikola) 5 †, Holka Ján (Garamkelecsény) 5, Jagyngy (†) Jozef (Szelencz, Hont) 5, Karvai Július (Mohi) 5, Kollár Koloman (Dallos) 5, Kovács Alexander (Magasmajtény) 5, Lupták Juraj (Bakabánya) 5, Matus Imrich 5 †, Mihalik Ján (Barsfüss) 5 †, Molnár Alexander (Barslédec) 5, Murka Benedikt (Zsitvakenéz) 5, Nagy Štefan (Aranyosmarót) 3 †, Nikló Peter (Bakabánya) 5 †, Pavlov Juraj 5 †, Polatsek Jozef (Selmechánya) 5, Pozbaj Ján (Kissalló) 5, Sergö Matej (Kiskoszmály) 5 †, Volner Vavrinec (Jánosgyarmat) 3, Zatko Ján (Középpalojta) 5 †.

Z 12. spoločného pešieho pluku komárňanského: Leuchter Ignác (Nagysurány) 7, Iiday Franc (Salgó) z., Lieskovský Pavel (Mohos) 4 z., Lieser Jozef (Érsekujvár) 2, Ližica Jozef (Érsekujvár) 7, Lőrincz Michal (Berencs) 11, Lukočka Michal (Nyitrabánya) 5, Lužica Alexander (Érsekujvár) 11, Magdolen Štefan (Kino-rány) 4 z., Majdan Štefan (Felsőszerdahely) 6, Majerčík Ján (Kisvárad) 1. náhr. komp., z., Majorka Michal 10, Mandalik Pavel 1, Manigáti Ján (Nagysurány) 3, Markucek Karol (Tótmegyer) 3, Markus Ján 10, Maron Franc (Ghymes) 3, Maršala Pavel (Meróce) z., Martinča Ignác (Bélapataka) 13 z., Martiš Franc (Csornok) 1. náhr. komp. z., Martišek Jozef (Komját) pri plukovnom štábe †, Martiška Jozef (Ürmény) 8 †, Máté Martin (Tardoskedd) 3, Matis Jozef (Nyitra) 9 †, Matuška Pavel (Vághosszufalu) 1, Mátyás Vincenc 7, Matejka Štefan (Nagytapolesány) 8 †, Matejov Rudolf (Kovarc) 9, Matyo Ján (Alsóbodog) 6 †, Mayerhofer Franc (Nyitraperjes) 11 †, Mečár Jozef (Nyitra) 8, Melcer Pavel (Nyitrabánya) 2, z., Meliskó Rudolf (Privigye) z., Mendel Valentin (Kislehota) 2 z., Mertli Karol 8, Mészáros Ján (Mocsonok) 3, Mészáros Matej (Salgó) 10 z.,

Mészáros Pavel (Nyitrapasztó) 5, Michael Filip 8 †, Mihalka Jozef (Bélapataka) 3. náhr. komp. z., Mihalčík Jozef (Bucsány) 1. náhr. komp. z., Miklovič Valentin (Bucsány) 4 z., Mikó Pavel (Komját) 2, Mikulašik Ján (Molnos) 1, Mikuš Ernest (Ratkóc) 12 z., Mikuš Michal (Lukacs) 5, Mikuška Jakab (Pohába (?) st. nitrianska) 8. z., Mille Štefan (Vágfarkasd) 2, Mokrás Ján (Bánkeszi) 2 †, Mokrás Michal (Pozsony) 3, Molnár Peter 5, Monczmann Karol (Vághosszufalu) 3, Moravčík Imrich (Molnos) 1, Morvai Juraj (Nyitranagyfalu) 1, Mrázik Jozef (Nemeskürt) 1. náhr. komp. z., Müller Ján (Komját) 2, Munk Ján pri pluk. štábe, Nagy Franc (Nagyemőke) 6 †, Nagy Martin (Zsere) 1, Nagy Varga Peter (Gerencsér, st. nitrianska) 7, Nemes Alexander 5, Nemes Ján 5, Németh Ján 1 †, Nosian Pavel (Komját) 2. náhr. komp. z., Novak Teofil (Nagysurány) z., Novaszáth (?) Štefan (Molnos) 1, Novotni Michal (Velős) 4. náhr. komp. z., Obracánik (Galvanek) Ján (Trencsénmakó) 9 z., Oesterreicher Emil (Érsekujvár) 3, Oesterreicher Jakub (Érsekujvár) 11, Ondrejčka Viktor (Alsóvásárd) 4, Ondrejka Andrej 10, Ondrejka Jozef 2 †, Ondruška Karol (Szolesányka) 1. náhr. komp. z., Orbán Karol 8, Oskerski Ján (Alsószöllős) 5, Oswald Franc (Ujvároska) 8 †, Ottinger Aladár (Vágsellye) 7, Paldinus Jozef (Kishind) 2. náhr. komp. z., Palkó Štefan (Nyitraegerszeg) 1, Palkovič Jozef (Tavarnok) 3, Palovic Koloman 1, Pap Mihály (Családka) 8 †, Pastierik Martin (Nagylehota) 4. náhr. komp. z., Pataki Felix 1 †, Pataki Michal (Tornóc) 2, Paulik Imrich (Zsuk) 4, Paulik Tomáš 8 †, Paulovič Anton (Nyitragaráb) 10, Paulovič Franc (Galgóc) 6, Pava Štefan 1, Pavelka Štefan (Köpösd) 4 z., Pecho Anton (Nagytapolesány) 6 †, Pecho Štefan (Nemesdicske) 7, Pém Jozef (Tornóc) 2, Perc Dávid (Vágfarkasd) 2.

(Pokračovanie nasleduje.)

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

●●●●●●●●

**Oznamy prijíma
administracia
„Krestan“**

**BUDAPEST,
Szentkirályi-utca 28.**

●●●●●●●●

5 halierov

stojí poštová dopisnička, na ktorej môžete si pýtať môj hlavný 4000 vyobrazeniami ozdobený ceník, ktorý obsahuje bohatý výber osužných v domácnosti potrebných článkov, darov a každému pošle sa zdarma a franko.

Prvá dieťa hodín

JÁN KONRADc. a k. dvorný zásielca
BRÜX číslo 718. (Čechy.)

Echt nicklové vaukové hodinky K 4.20, 5.—. Strieborné K 8.40, 9.50. Nicklové budičky K 2.90. Hodiny s kukučkou K 7.85. Pendlové hodiny K 9.—.

Zasielanie s poštovou dobierkou. Zámena povolená, alebo návrat peňazí.